

156 og paragraf 157 om tjenesteforsømmelse, ligesom bestemmelser i straffelovstillægget må kunne tages i betragtning.

Forholdet omkring Danmarks besættelse af 9. april 1940 og begivenhederne, der gik forud, har været genstand for indgående drøftelse. Mindretallet har den opfattelse, at de ansvarlige ministre *ikke* har taget det hensyn til de alarmerende indberetninger fra det danske gesandtskab i Berlin i dagene forud for den 9. april, som situationens alvor måtte forudsætte. Selvom disse indberetninger kunne være genstand for forskellig vurdering med hensyn til, om der ville finde et angreb på Danmark sted eller ej, så burde indberetningerne i hvert fald have medført, at der var etableret et snævert samarbejde mellem de særligt ansvarlige, hvorved antagelig flere af de oplagte fejltagelser og manglende årvågenhed, der også i historiens lys vil forekomme forstemmende og nedslående, kunne være undgået. Det synes, som om de, der havde ansvaret for rigets styrelse og forsvarrets beredskab, i for ringe grad har taget tilbørligt hensyn til og draget konsekvenserne af den mulighed, at de alarmerende advarsler kunne være bygget på rigtige oplysninger, hvad man dog måtte forudsætte, da de kom fra gesandtskabet i Berlin.

Det forekommer også uforståeligt, at de særligt ansvarlige ministre ikke har orienteret det udenrigspolitiske nævn og partiformændene på et tidligere tidspunkt. Denne mangel på samarbejde og orientering havde bl. a. den virkning, at der ikke på det sene tidspunkt, hvor orienteringen fandt sted, forelå nogen mulighed for at træffe effektive forsvarsforanstaltninger. Det har i denne forbindelse været genstand for indgående drøftelse, hvilken betydning man måtte tillægge folketingets udtalelse af 19. januar 1940. Denne udtalelse havde følgende ordlyd:

„Folketinget beslutter at udtale, at man fra alle sider i det danske folk er enig om, at landets neutralitet skal opretholdes, og at de midler, der rådes over, om fornødent skal anvendes for at hævde og værne rigets fred og uafhængighed, og tilsiger ministeriet sin støtte i arbejdet herfor.“

Efter mindretallets opfattelse måtte denne vedtagelse og de udtalelser, der fremsattes fra ansvarlige i forbindelse hermed, op-

fattes som et påbud til regeringen om, at værnene — i det omfang forsvarslovene afgav mulighed herfor — måtte bringes i en sådan stand, at det blev et neutralitetsværn, der kunne og skulle modsætte sig, at overrumpling fandt sted. Det er endvidere mindretallets opfattelse, at regeringen ikke efterkom dette påbud. Det må naturligvis erkendes, at situationen på det tidspunkt, hvor de kritiske og ulykkelige begivenheder udløstes, var, at Danmark stod overfor et overmægtigt Tyskland, at Tysklands modstandere var uden mulighed for at komme Danmark til hjælp, at Danmark med god grund var opskræmt af den skæbne, der blev Polen til del, da dette land satte sig til modværge, men det eliminerer ikke de betragtninger, at der er begået fejl og forsømmelser, hvilket da også enstemmigt er fastslået i den første kommissionsbetænkning af 4. oktober 1945.

Selvom der ved vurderingen af begivenhederne omkring 9. april 1940 både kan anlægges politisk og strafferetlig bedømmelse, er mindretallet enig i konklusionen fra den omtalte kommissionsudtalelse om, at fejlene og forsømmelserne ikke har haft landsforræderisk karakter.

Når talen i dag er om *fejl og ansvar*, må det tages med i bedømmelsen, at der er gået næsten 15 år, siden de ulykkelige begivenheder fandt sted, og at størsteparten af ansvarlige personligheder fra dagene omkring og under besættelsen er døde. En retsforfølgning af nulevende kan derfor få et skær af vilkårlighed over sig. Dertil kommer, at de forklaringer, der er afgivet for den parlamentariske kommission, er så indbyrdes modstridende og præget af, at de af kommissionens medlemmer stillede spørgsmål på adskillige områder synes at savne fornøden objektivitet. Forklaringerne bør derfor efter mindretallets skøn ikke danne grundlag for retsforfølgning. De senere foretagne afhøringer — derunder fremskaffelse af de tyske dokumenter — viser, at besættelsen af Danmark var led i en krigsforbrydelse.

Om udviklingen under besættelsen og skiftende ministres og senere departementschefstyrets forhold til besættelsesmagten må fremhæves, at det nationale samarbejde politikerne imellem fandt udtryk i dannelsen af en samlingsregering og de fem